

Наталія Мельник

студентка,

Тернопільський національний економічний університет,

Наталія Мельник

к.е.н., доцент,

Тернопільський національний економічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ГІГ-ЕКОНОМІКИ

Сучасний розвиток економіки та суспільства зумовлює те, що багато компаній зіштовхуються з певними труднощами відносно пошуку фахових спеціалістів, оскільки новітні моделі ведення бізнесу розвиваються швидше ніж ринок праці. Гіг-економікою прийнято називати нову модель трудових відносин, що ґрунтується на короткострокових контрактах або неформальних домовленостях і дає не лише неймовірну гнучкість – як працівникам, так і компаніям – але й несе в собі набагато більше, ніж в традиційному бізнесі, невідомих чинників.

Згідно з Кембриджським словником гіг-економіка (Gig Economy) – спосіб діяльності, який базується на людях, які не працюють на роботодавця на постійній основі, а мають тимчасову зайнятість або виконують роботи, кожна з яких оплачується окремо. По суті – це економіка робочих місць у будь-якій галузі, створена фрілансерами, незалежними працівниками та підрядниками [3].

За даними CNN Money, гіг-економіка наразі складає 34 відсотки робочої сили в світі та, як очікується, зросте до 43 відсотків до кінця 2020 року [4]. До 2025-го року обсяг робіт, що виконуватимуться в умовах гіг-економіки, зросте до близько \$2,7 трлн [1].

Науковці з США провели дослідження впливу поведінкових та економічних стимулів на працівників гіг-економіки, результати якого переконливо доводять, що попри ризикованість та невизначеність, взаємовигідність стосунків між компаніями та працівниками є очевидною. Такі стосунки базуються на гнучкості робочої сили, незалежності працівників, самостійному плануванні робочого часу, раціональній організації праці та ефективному використанні службових можливостей. Дослідження доводить, що фінансові стимули мають істотний позитивний вплив на рішення працівника щодо пошуку роботи та кількість робочих годин, які він готовий витратити для виконання певних обов'язків [1].

Компанії, які працюють в умовах гіг-економіки, потребують бухгалтерів-фрілансерів та фінансових фахівців, але в цьому випадку виникають серйозні проблеми з довірою, відповідальністю, порядком оформлення трудових відносин тощо.

Згідно з останніми дослідженнями Раупеер щодо глобальної статистики фрілансерів, понад 50 % з них молодші 30 років, понад 25% – молодше 24 років; 23% фрілансерів у всьому світі – жінки; майже 50% – мають ступінь бакалавра або вище. Працівники гіг-економіки у Східній Європі мають тенденцію мати ще вищий рівень освіти, наприклад, 50% українських фрілансерів мають ступінь магістра або доктора філософії [2].

Стосовно рівня доходу, навести точні показники досить складно, оскільки вони відрзняються в масштабах країни, залежать від складності робіт, сфери діяльності та багатьох інших факторів. Середнє значення погодинної оплати в світі коливається в межах 20 доларів США.

В Україні ведення обліку та формування звітності, а також надання консультативних послуг на умовах контракту або фрілансу є досить поширеною практикою і не суперечить чинному законодавству. Фрілансер – людина, що виконує конкретний перелік робіт, перебуваючи поза штатом компанії замовника або підприємця. Робота фрілансером також може виконуватися дистанційно, віддалено та має систематичний характер. Успішний фрілансер також може виконувати роботу одночасно для різних клієнтів.

Залучення фрілансерів та надання послуг у сфері обліку за контрактом узгоджується з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Зокрема, Законом дозволяється ведення обліку бухгалтером-підприємцем або бухгалтерською фірмою. При цьому облік ведеться на підставі цивільно-правового договору про надання послуг, істотні умови якого чітко відокремлюють його від трудового договору. Передача результатів наданих послуг та їх оплата здійснюються на основі акту наданих послуг. Міністерство фінансів України дозволяє підписання первинних документів, фінансової звітності підприємства стороннім бухгалтером-підприємцем або працівником залученої бухгалтерської чи аудиторської фірми, що ведуть облік на підприємстві. Податкова декларація теж може бути підписана особою, відповідальною за ведення обліку та подання декларації до контролюючого органу.

Фахівці у сфері обліку та формування звітності також виконують роботу дистанційно, реєструючись на спеціалізованих сайтах (freelancehunt.ua, weblancer.net, ua.trud.com тощо) та отримуючи відповідні замовлення та винагороду за виконану роботу. На таких умовах переважно фрілансерам доручають проекти середньої важливості, поступово підвищуючи рівень довіри до конкретних осіб, які цього заслуговують. Часто відносини між замовником і фрілансером будуть складатися на бездогвірній основі, що є порушенням чинного законодавства та підвищує ризики для обох сторін: для компанії – неякісне або несвоєчасне виконання робіт, для виконавця – порушення умов оплати або взагалі її відсутність.

Зауважимо, що за оцінками фахівців, як компанії, такі і бухгалтери-практики недооцінюють можливості ведення бухгалтерського обліку в умовах гіг-економіки. Важливим є те, що гіг-економіка забезпечує величезну потенційну клієнтську базу як для бухгалтерів так і для замовників. При формуванні ефективного конкурентного ринку можливості для висококваліфікованих фахівців суттєво зростають, а оплата їхньої праці матиме тенденцію до збільшення. Потенційні працівники, які віддають перевагу традиційному працевлаштуванню, повинні враховувати, що в умовах діджиталізації економіки саме робота на умовах фрілансу є можливістю для засвоєння нових навичок та пошуку власної ніші на ринку праці [6].

Список використаних джерел

1. Allon G., Cohen M., Sinchaisri W. The Impact of Behavioral and Economic Drivers on Gig Economy Workers. October 29, 2018. URL: <https://ssrn.com/abstract=3274628> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3274628> (Last accessed: 19.10.2019).
2. Gatesman R. Accountants and The Gig Economy: A Match Made in Heaven. URL: <https://www.adp.com/spark/articles/2019/02/accountants-and-the-gig-economy-a-match-made-in-heaven.aspx#> (Last accessed: 20.10.2019).
3. Gig economy. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/gig-economy> (Last accessed: 20.10.2019).
4. Gillespie P. The gig economy may be bigger than you think. CNNMoney. May 24, 2017. URL: <https://money.cnn.com/2017/05/24/news/economy/gig-economy-intuit/index.html> (Last accessed: 19.10.2019).
5. Гіг-економіка: ризики і переваги. веб-сайт. URL: <http://www.management.com.ua/interview/int562.html> (дата звернення: 12.10.2019).
6. Мельник Н. Г. Виклики до бухгалтерської професії майбутнього. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення : зб. тез учасників всеукраїнської наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) : Ірпінь, 2019. С. 263-266.